

אור שלום

מרכז גורני ללימוד פנימיים הגורם והמסייד
לאורו של האדמו"ר מקומאנא י"ט אהר"ר שלום ספרין זצוק"ל

דוא"ל - mailto:info@ohrshalom.net		באינטרנט - http://www.ohrshalom.net	
"נר ה' נשמת אדם" – העלון מוקדש לעילוי נשמות			
מוניח מיכאל בן יוסף	דבורה בת חיים	סימה בת אברהם	שולמית בת אברהם
מלכי רגינה בת יהודה	שרה בת יוסף	רחל בת בנימין	מריה בת חיים
י"ח כסלו תשס"ז		פרשת וישלח - שנה שנייה	
עלון מספר - 121	הד"נ - חברון - 16:16	מוצ"ש - חברון - 17:16	הערך - צחור נ.

מאורות הפרשה – "תתן אמת ליעקב"

בפרשת השבוע יש שני סיפורים: הסיפור של יעקב ועשו - יעקב עושה כמה דברים לעשו ומבטיח שיבוא באחרית הימים להר שעיר, והסיפור של האחים ואנשי שכם - "ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה" (בראשית ל"ד, י"ג). התרגום של "במרמה" הוא "בחוכמתא", אבל אם זוהי חכמה, זו חכמה עקומה, שאיננה בגדר הישר. ואם זו לא רמאות פשוטה, אז זו החכמה שברמאות. כשיעקב אומר לרחל "כי אחי אביה הוא" (בראשית כ"ט, י"ב), הגמרא אומרת "וכי אחי אביה הוא? והלא בן אחות אביה הוא!", אלא אחיו הוא ברמאות" (מגילה י"ג, ב').

יש מפרשים על הפסוק "עם לבן גרתי" (שם ל"ב, ה'), שיעקב אומר לעשו: מכיוון שאת לבן שהוא אביהם של הרמאים שמתי בחפת חלוקי, אתך אני בוודאי אסתדר! ועל זה עשו צועק צעקה גדולה ומרה "הכי קרא שמו יעקב" (שם כ"ז, ל"ו) - 'עקוב' פירושו שאינו ישר, כמו "והיה העקוב למישור" (ישעיה מ', ד'). אפשר לראות עניין זה גם בשלשת השמות שיש ליעקב. יש שלש דרגות: יעקב, ישראל וישורון, משמעות השם ישורון היא כמעט הפוכה ממשמעות השם יעקב. "והיה העקב למישור" - המעבר מיעקב לישורון הוא חלק מעניין שמותיו של יעקב.

אנחנו עומדים פה על הבעיה, שאומרים על יעקב שהוא במידת האמת, ובענייני המציאות רואים איך הוא מתפתל. זה נכון לגבי פרשת תולדות, זה נכון לגבי פרשת ויצא, וזה נכון גם לגבי פרשת וישלח, ובסופו של דבר, בפרשת השבוע הבא, פרשת וישב, אנחנו רואים איך הדברים חוזרים אליו מכיוון אחר. ונראה מכל הפרשיות האלה, שבסך הכל, כאשר כתוב (מיכה ז', כ') "תתן אמת ליעקב", זה משום שהאמת קצת חסרה לו.

הבעיה של שקר ואמת היא בעיה לא פשוטה, גם לא מבחינת הגדרות המילים. מה פירוש המילה שקר? יש כאלה שאמרו, שתמציתו וענינו של השקר הוא איש שאין תוכו כבדו. כמו שבארמית 'סיקרא' - צבע, כך בעברית, המשקר הוא איש המכוסה בצבע - שאין תוכו כבדו. במובן הזה, שקר הוא דבר, שהמראה החיצוני שלו, הוא איננו האופי שנמצא בתוכו. ההגדרה של שקר באופן זה היא: חוסר יחס נכון ואמיתי בין החלק הפנימי והחלק החיצוני של המציאות.

אני רוצה להגדיר את השקר בדרגה נוספת לעומק. יש גם מלגו ומלבר באופן אחר: מהי תשוקת הנפש שלי לעומת מה שאני מגלה באופן חיצוני בתוך החיים. כאן אנחנו עומדים במצב שבו היחס (או חוסר היחס) בין הפנים לחוץ, נעשה הרבה יותר עמוק.

יש שקר הנימוס - דרך ארץ - שזה סוג אחד של שקר, יש שקר הכיסוי - הלבוש - בכל הסוגים שלו, ויש את השקר הזה, שהוא השקר בין מה שיש בתוך האדם פנימה למה שהוא מגלה החוצה. שקר כזה הוא, במידה רבה, חלק מההכרח החברתי. אם אני נמצא לעצמי, על אי בודד, אני יכול להרשות לעצמי את כל מה שאני רוצה, אבל כשאני נמצא בחברה האנושית, יש המון דברים שאני רוצה לעשות אותם, ואיני עושה אותם, מכיוון שהדברים הללו לא יכולים להתקבל בכל חברה שבעולם.

המציאות של אדם מכל צדדיו, מצד התאוות, מצד מידותיו הרעות וגם מצד המידות הטובות שלו, בנויה על כך שיש מערכת של מעצורים. יש לאדם מערכת עצמית של מעצורים שמחזיקה אותו, לא רק כי יש משטרה, אלא כי יש יחסים חברתיים שבגללם אני צריך לעשות דברים ביחס מסוים, ואינני יכול להרשות לעצמי את כל מה שיש בתוכי, במילים ובמעשים.

יוצא, שהעולם הזה דורש מאתנו בהכרח שלא להיות אמיתיים, והוא כופה עלינו שלא לבטא בתוך המציאות את האמת, את כל האמת ורק את האמת, בין שאנו רוצים ובין שאיננו רוצים.

לעילוי נשמת יורם בן אהרון ז"ל**מאורות המידות – "הצילני נא מיד אחי מיד עשר"**

בדברי בקשת יעקב מה': הצילנו נא מיד אחי מיד עשר, מדייק בספר "זהב שבא" - מהרש"ג את כפילות תיבת "מיד" שהיה לו לומר "הצילנו נא מיד אחי עשר", ומפרש על פי מה שנראה בסוף העניין, כי כאשר כבר נתפייס עשו אל יעקב רצה לקרבו מאוד ורצה לילך עמו, ולשמרו כשני אחים אהובים וזה שאמר לו "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך".

ויעקב לא רצה לקבל הטובה ההוא, ואח"כ אמר לו "אציגה נא עמך מן העם אשר אתי" ויעקב גם טובה זו לא רצה לקבל, וכפי מה שכתב הרמב"ן בשם המדרש שפרשה זו רמז על העתיד, אנו רואים כן בחוש בזמנינו שכאשר האומות נתפייסו ואינם גוזרים הריגה וטביחה על ישראל, באו בדרך ותחבולה אחרת להדיח את ישראל מן התורה במה שהם מקרבים עצמם אל ישראל כאחים ורעים אהובים, וישראל ע"י קרבתם לאומות בעוונותינו הרבים עוזבים התורה כי הם מלמדים דרכי האומות ונימוסיהם ומשפטיהם ושוכחים דרכי ומשפטי התורה וחושבים שעל ידי זה ימצאו חן בעיני אומות העולם מה שבאמת אינו כן, (ועיין רמב"ן על פסוק למה זה אמצא חן בעיני אדוני). והנה בעוונותינו הרבים, רבים חללי קרבה לאומות העולם מחללי חרב שהיה בזמן שאומות העולם גזרו הריגה וטביחה על ישראל.

ויש לומר שזה הוא שהתפלל יעקב "הצילני נא מיד אחי" היינו שלא יתנהג עמי כאח ויקרב עצמו אלי ויקרב אותי בתחבולה ח"ו שאלמד מעשו, "ומיד עשו" כפשוטו שלא יהרוג אותי כמו שפירש רש"י למעלה מה שנאמר "באנו אל אחיך אל עשו", ש"אחיך" מורה על ההתקרבות כאח ר'עשו" מורה על רשעות ורציחה, ועל ב' אלו העניינים התפלל יעקב לד' שיציל אותו מהם.

מאורות הדרש – דרך ישראל סבא

הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זצוק"ל ביאר בספרו "עטרת שלמה" את הדו שיח שהתקיים בין יעקב ועשו בנימה אקטואלית. אמר עשו ליעקב "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך", כלומר, אף שהולך אני בדרך שהיא "לנגדך" - בניגוד להשקפותיך, מכל מקום עוד יש כר נרחב לשיתוף פעולה בינינו בדברים שאתה זקוק להם לצרכי הקיום בעולם הזה, כגון "ללמד את בני יהודה כתב ולשון עמים בכדי שיהיו משכילים בחכמות חיצוניות ויוכלו לעמוד בחצרי מלכים ובטירותם".

שְׁלַח, אפוא, את בניך לבתי ספר שלנו ללמוד ביחד עם בני עשו את הידיעות הנחוצות להם, "ואלכה לנגדך" - וזה לא יעכבם מלהישאר בדרך התורה המנוגדת לשיטתו של עשו "ויוכלו להיות יהודים תמימים שומרי תורה אף שיהיו מלומדים באוניברסיטאות". ככה דיבר עשו בהעמדת פנים, כאילו לטובה מתכוון (אלא רש"י הקדוש בא ומפענח לנו צפונותיו: "לנגדך" - בשווה לך. עשו אינו מתכוון שישארו מנוגדים לשיטתו. כי אם להיפך, שיחמיצו וישתוו עמו בהשקפה אחת).

אבל יעקב שירד לסוף דעתו השיב מיד: לא! "אדוני יודע כי הילדים רכים", אם אשלח אותם מלפני חושש אני לשריפת נשמתם, אולי אם ידפקום יום אחד "ומתו כל הצאן", ויהיו חס וחלילה בבחינת רשעים הנקראים בחייהם מתים. אלא מוטב "עבור נא אדוני לפני עבדך", למד אתה, עשו, חכמות חיצוניות ותתקדם בעזרתם על במתי הצלחה, "ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר אתי ולרגל הילדים", אני מוותר על ההתקדמות ומעדיף להישאר איטי ולחנך הילדים ברוח ישראל סבא, "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה", עד ביאת המשיח.

ועדיין לא הרפה עשו, אמר: "אציגה נא עמך מן העם אשר אתי", אם חושש אתה לשלוח את ילדיך לבתי ספר שלנו, פן יתרועעו עם בני עשו וילמדו ממעשיהם, מוטב אשלח אליך מורים, שילמדו ויורו את החכמות החיצוניות בין כתלי הישיבות שלך, ויהיו מושלמים בכל חכמה ומדע, למצוא חן בעיני כל רואיהם. אמר לו יעקב: "למה זה אמצא חן בעיני אדוני", למה לנו למצוא חן בעיני הגויים, הלא כל ישעי וחפצי לחנך את הילדים לעובדי השם ועושי רצונו, ותו לא מידי. לוקט מהספר "מרבצי תורה מעולם החסידות"

מאורות הזוהר – "כי ישרים דרכי ה'"

אלו שעוסקים בתורה גופם יתקיים בתחיית המתים ר' יהודה פתח וכו': ר"י פתח ואמר, "כי ישרים דרכי ה'" וגו', כל דרכיו של הקב"ה כולם ישרים, ודרכיו אמת, ובני העולם אינם יודעים ואינם משגיחים על מה הם עומדים. ועל כן "צדיקים ילכו במ", משום שיודעים דרכיו של הקב"ה ועוסקים בתורה, שכל מי שעוסק בתורה, הוא יודע והולך בהם בדרכי התורה, ואינו סר לימין ולשמאל. "ופושעים יכשלו במ":

אלו הם הרשעים שאינם עוסקים בתורה ואינם מסתכלים בדרכיו של הקב"ה ואינם מסתכלים בדרכיו של הקב"ה, ואינם יודעים לאן הדרכים הולכים. ומשום שאינם יודעים להסתכל, ואינם עוסקים בתורה, הם נכשלים בהם, בדרכי התורה, בעולם הזה ובעולם הבא. ת"ח

כל בר נש וכו': בוא וראה, כל אדם העוסק בתורה, כשנפטר מן העולם הזה, נשמתו עולה באורחות ושבילים של התורה. ואלו האורחות והשבילים של התורה הם ידועים, ואותם היודעים דרכי התורה בעולם הזה, הולכים בהם בעולם ההוא אחר שיפטר מהעולם הזה. ואי לא אשתדלו וכו':

ואם אינם עוסקים בתורה בעולם הזה, ואינם יודעים האורחות והשבילים של התורה, כשיצאו מהעולם הזה, לא ידעו ללכת באלו האורחות והשבילים והם נכשלים בהם, ואז ילך בדרכים אחרים שאינם דרכי התורה, ויתעוררו עליו הרבה דינים, והוא נענש בהם. ומאן דאשתדל וכו': ומי שעוסק בתורה מה כתוב, "בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך", בשכבך, בקבר, התורה תשמור עליך מן הדין של העולם ההוא. והקיצות, כאשר הקב"ה יעורר רוחות ונשמות להחיות המתים, אז, היא תשיחך, היא תהיה מליצה טובה על הגוף, כדי שאלו הגופים שעסקו בתורה יקומו כראוי.

ואלו הם שיקומו מתחילה לחיי עולם, כמו שאתה אומר, "ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם" וגו'. ואלו הם לחיי עולם, משום שעסקו בחיי עולם, שהוא התורה. ותא חזי כל וכו': ובוא וראה, כל אלו שעסקו בתורה, הגוף שלהם יתקיים, והתורה תגן עליו. מהו הטעם, הוא משום שבאותה שעה, יעורר הקב"ה רוח אחד שכלול מארבעה רוחות [שהם חר"ב תר"מ] ואותו הרוח הכלול מארבעה רוחות מזדמן לכל אלו שעסקו בתורה להחיותם ברוח הזה, כדי שיתקיימו לעולם. ואי תימא וכו':

ואם תאמר, הרי כתוב במתים שהחיה יחזקאל, מארבע רוחות באי הרוח, למה לא נתקיימו, והרי כולם מתו כבתחילה ולא הועיל להם הרוח הזה הכלול מד' הרוחות שיתקיימו לעולם, ומשיב, בוא וראה, באותה שעה שהחיה הקב"ה המתים על ידי יחזקאל, אותו הרוח, אע"פ שהיה כלול מארבע רוחות, מלכתחילה לא ירד להחיותם שיתקיימו לעולם, אלא להראות שעתיד הקב"ה להחיות מתים באותו הדרך, ולהחיותם ברוח הנכלל באופן הזה, דהיינו מד' רוחות, ואע"פ שהעצמות חזרו בשעה ההיא למה שהיו, הקב"ה רצה רק להראות לכל העולם שהוא עתיד להחיות המתים, אשר עתיד הקב"ה להחיותם אז בקיום שלם בעולם, כראוי. ואלו העוסקים בתורה בעולם הזה, התורה עומדת להם אז, ונעשית מליצה טובה לפני הקב"ה. ר"ש אמר וכו':

רש"א, כל אלו המלות שבתורה וכל התורה היא, דהיינו השכל שבה, שעסק בה האדם בעולם הזה, אלו המלות ואותה התורה, עומדת תמיד לפני הקב"ה, ואומרת לפניו, ומרימה קולות ואינה משתכח. ולעת ההיא, בתחיית המתים, היא תשיח ותאמר, כפי שנתדבק בה האדם ועסק בה בעולם הזה, ועל כן הם יקומו בקיום שלם לחיי עולם, כמו שאמרנו. ומשום זה, "כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם".

מאורות היכל הברכה – זיעבר את אשר לו

כתב הסא קדישא מוהר"א זיע"א ז"ל: [בראשית ל"ב, כ"ד] "בסוד הברכות של שמע ויעבר את אשר לו, ב"פ תרי"ג הידוע מסוד הנחין, והרי בכאן תורה ומצות שזה עיקר תיקון הניצוצין וסוד ייחוד ויעבר את מעבר יבק ויקחם ויעבירם את הנחל ויעבר את אשר לו בסוד יחוד רל"ב תתפ"ו תנ"ה רל"ב תרע"א שהן ייחוד ק"ש עם שמות המעלין זין מרגלאין דשבת הידועין העולין תתמ"ט, והן עולין בסוד שבע בום הללתיך, והוא פסוק הנ"ל".

מאורות הסיפור החסידי – המגיד ממעזריטש זיע"א

הרה"ק רבי דוב בער "המגיד" ממעזריטש זצוק"ל רבינו נולד בשנת תס"ד בעיר לוקאטש לאביו רבי אברהם מגזע היחס ממשפחת אפרתים. לאחר נישואיו שימש כמלמד דרדקי, כשיצא בעולם שמעו של רבינו הבעש"ט הק' נסע אליו לבקש מזור ותרופה למכאוביו ויסוריו, ועל ידי זה נתגלגל הדבר שנתקשר אליו וקיבל הימנו כל מעיינות החכמה ולאחר פטירת רבו הבעש"ט הק' ישב על כסאו ושפט את ישראל, כיהן כמגיד מישרים בראוונא ובמעזריטש, ובערוב ימיו לרגל מחלת הדבר שפרצה בסביבות מעזריטש עבר להאניפולי ובה נסתלק לשמי רום ב"ט לחודש כסליו תקל"ג ושם מנ"כ.

אחד מגאוני הדור שנתעוררה עליו פולמוס ומחלוקת על ידי גדולי ארץ התנצל לפני המגיד הגדול ממעזריטש ושאלו לדרוש את אלוקים על מה ולמה ארע לו כזאת. ולבש הרב המגיד את בתי עינו והביט עליו, וגילה לו אשר בימי עלומיו ביושבו בשבת תחכמוני היה לו חבר אחד ושניהם היו מפורסמים לעילויים גדולים והתעלו בתורה ועבודה.

לישיבתם היו מגיעים מפעם לפעם מגידים שהיו אומרים דברי התעוררות ומוסר לפני התלמידים, ברם היה נהוג שלפני שנשאו מדברותם היו מתפלפלים עם התלמידים בסוגיות עמוקות שעסקו בהם בכדי להראות כוחם בתורה ויתקבלו דבריהם, ואתה וחברך בהיותכם עילויים הייתם מתפלפלים עם המגידים ולרוב הייתם מפריכים את פלפולם.

פעם נקלע לישיבה מגיד אחד שהיה גאון אמיתי ולמדן מופלג ואמר לפני התלמידים פלפול עמוק מאוד וכדרככם ניסיתם להפריך את דבריו אך לא עלה הדבר בידכם, וכאשר ראיתם שאינכם יכולים להפריך את דבריו, כתבתם את דבריו בקונטרס השיעורים של הריש מתיבתא, ואז באתם ואמרתם בפני התלמידים, הן אמת השיעור עמוק מני ים הוא ומבוסס על יסודות איתנים אך מתהדר הוא בתורתם של אחרים, שכן הפלפול גנוב הוא מקונטרס שיעורי ראש הישיבה, וחלשה דעתו של המגיד וניגש לשאול את ראש הישיבה האם נכון הדבר שאמר פעם פלפול זה?

והשיבו ראש הישיבה שאינו זוכר את כל מה שאמר מימיו, ואף שהראש ישיבה לא התכוון לכלום אך מנימת דבריו נשמע כאילו אכן אמר את הפלפול הזה ויצא המגיד בבושט פנים, וחבריק שהיה עמך בדבר הזה לא האריך ימים ונסתלק מן העולם בדמי ימיו, ואתה שזכות אבות עמדו לך ניצלת מגזירת מיתה אך זאת נגזר עליך שיקומו בעלי פלוגתא לחלוק עמך. [לוקט מהספר "מאמר מרדכי"]

מאורות לילדים ונוער – ישרות ויראת שמים – רבי ברוך פרנקל תאומים זצ"ל

אל בעל ה"ברוך טעם", רבי ברוך פרנקל זצ"ל, נכנס פעם צורב אחד והשמיע לו דבר תורה וחידוש שחידש, אבל כבר בתוך הדברים התערב רבי ברוך ואמר לו כי ממה שנאמר בחידושי הרשב"א משמע להדיא שהחידוש אין לו בסיס.

כששמע זאת הצורב, לא התעצל והביא את ספר הרשב"א, ומכיוון שרבי ברוך היה לעת זקנתו וראייתו כבדה עליו עד שלא יכל לעיין ולראות בעצמו את הכתוב בספר, עמד הצורב והקריא מתוכו, אלא שעשה תחבולה ושינה את הלשון כדי שישמע שדברי הרשב"א תואמים לחידוש שלו.

רבי ברוך לא העלה על דעתו אפשרות כזאת, שמתוך תאוות הנצחון יעיז הצורב לשנות מדברי הרשב"א, אלא האמין למה שאמר וחלשה עליו דעתו מאוד, עד שנפל למשכב, ובני ביתו היו מודאגים מאוד ממצבו, ואזי קראו לבנו רבי יהושע העשיל זצ"ל שידובב את אביו כדי לעמוד על סיבת חולשת דעתו. כשהגיע רבי יהושע העשיל ושאל לאביו לסיבת חולשתו, שח לו רבי ברוך את כל הנעשה וסיים באומרו: אינני יכול להירגע, שכן קבלה בידך, שהלומד תורה לשמה אינו שוכח דבר מתלמודו, ועד היום באמת לא שכחתי מאומה, אבל עכשיו ששכחתי מדברי הרשב"א, הרי מראים לי מן השמים שלא למדתי תורה לשמה.

החליט רבי יהושע העשיל לבדוק בעצמו את הדבר, לקח את ספר הרשב"א, עיין בפנים ונזכר לראות שאין הדברים כפי שאמר הצורב, אלא הצדק עם אביו, בעל ה"ברוך טעם". מיד חזר אל אביו ובישר לו כי האמת לצדו, שכן ברשב"א כתוב כדבריו, ושמה על כך רבי ברוך שמחה גדולה.

ראש ישיבת חברון, הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, התבטא פעם על עובדה זו ואמר: בא וראה כמה גדול היה בעל ה"ברוך טעם" זצ"ל: הלא הוא ידע שהוא כבור סוד שאינו מאבד טיפה, אם כן, כמה ישרות וכמה יראת שמים גילה כאשר לא חשד בכלל באותו צורב ששינה בלשונו של הרשב"א, אלא תלה הכל בעצמו, שכאילו התחיל לשכוח!... [לוקט מ"שאל אביך ויגדך"]

החידה השבועית -

א. כמה ילדים נולדו לרחל יחד עם בנימין?

ב. מי זה "מגדיאל"?

ג. מנין דרשו חז"ל שראובן לא חטא? -

ד. לענין מה ניתנה הבכורה ליוסף?

ה. מתי נתבשר יעקב על פטירת אמו?

השאלות ניתן לשאל אצל בית המדרש "אור שלום" קריית ארבע ג.ב. 88 מיקוד 90100

השיעור השבועי המקיים ככל יום גמיוני בבית גב"צ מקלט בניין 400 כשעה 21:30 הציבור מוזמן